

การฟ้องคดีอาญาโดยราษฎรเป็นโจทก์

Criminal Prosecution with Citizen as Plaintiff.

ปิ่นปิ่นท์ ทัพพมาน¹ และวรรณวิภา เมืองถ้ำ²

Pinpinut Tuppaman¹ and Wanwpa Muangtham²

¹นักศึกษา หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

²อาจารย์ ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

¹Master Student of Laws Sukhothai Thammathirat Open University

²Lecturer From the Faculty of Law Sukhothai Thammathirat Open University

Corresponding Author Email: Numpink17@gmail.com

Received: 7 October 2022

Revised: 6 November 2022

Accepted: 9 November 2022

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเกี่ยวกับการฟ้องคดีของเอกชนตามกฎหมายของไทย และ 2. เพื่อศึกษาแนวทางในการเสนอแนะแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกี่ยวกับการเปิดโอกาสให้เอกชนฟ้องคดีโดยไม่มีข้อจำกัด เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากกฎหมาย คำพิพากษาศาลฎีกา วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวกับการฟ้องคดีอาญาโดยราษฎรเป็นโจทก์มาวิเคราะห์แบบเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินคดีอาญาดำเนินการตามทฤษฎีเงื่อนไขให้อำนาจดำเนินคดีแบบพิทักษ์ก่อนแล้วจึงพิจารณาเงื่อนไขให้อำนาจดำเนินคดีโดยเนื้อหาเป็นลำดับถัดไปหากขาดเงื่อนไขใดไปการฟ้องดำเนินคดีนั้นจะสิ้นสุดลงไปทันที และทฤษฎีผลผูกพันของคำพิพากษา คดีใดเมื่อมีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้วถือว่าคดีนั้นเป็นอันยุติลง คู่ความต้องยอมรับและเคารพในความศักดิ์สิทธิ์ของคำพิพากษาของศาล จะรื้อร้องฟ้องใหม่ในเรื่องเดียวกันอีกไม่ได้ แม้แต่ศาลเองจะหยิบยกมาพิจารณาใหม่ไม่ได้เช่นกัน และ 2) แนวทางในการเสนอแนะแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกี่ยวกับการเปิดโอกาสให้เอกชนฟ้องคดีโดยไม่มีข้อจำกัด ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกี่ยวกับการให้สิทธิฟ้องคดีอาญาโดยราษฎรและเพื่อความสงบเรียบร้อยของสังคม

คำสำคัญ: การฟ้องคดีอาญา, ราษฎรเป็นโจทก์, ความศักดิ์สิทธิ์ของคำพิพากษา

Abstract

This research consists purposes were to 1. study and analyze the problems of the criminal justice process relating to private prosecution under Thai law and 2. study and suggest ways to amend the Criminal Procedure Code regarding the opportunity for civilians to prosecute without limitation. This independent study was qualitative research which was conducted by researching information from various sources such as journal articles, thesis, law tables, Supreme Court judgments, and websites related to legal education. The results of the study showed that 1) Criminal prosecution must first consider the theory of conditions of formality in the power of prosecution and then consider the theory of conditions for the content in the power of the prosecution. If any of the conditions to prosecute are lacking, the prosecution shall be terminated immediately. Moreover, the theory of the binding of judgment, when the judgment of any case is final, such case shall cease. Both parties must accept and respect the sanctity of the court judgments. Neither party may take further

proceedings between the same parties and on the same grounds. Not even the judge can bring any grounds for reconsideration and 2) Guidelines for recommending amendments to the Criminal Procedure Code regarding the opportunity for private persons to prosecute without restrictions There should be amendments to the Criminal Procedure Code relating to the right to prosecute criminal cases by the people and to maintain public order.

Keywords: Criminal Prosecution, Citizen as Plaintiff, The Sanctity of the Judgment

บทนำ

คดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ หมายถึง คดีอาญาที่ราษฎรฟ้องในฐานะโจทก์ โดยต้องเป็นบุคคลที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดฐานใดฐานหนึ่ง หรือที่กฎหมายเรียกว่าผู้เสียหายที่แท้จริง หรือเป็นผู้ที่มีสิทธิฟ้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 4 มาตรา 5 และมาตรา 6 (อุทุมพร จุณินิธิวัตร, 2556, น.35) กฎหมายของประเทศไทยให้สิทธิราษฎรฟ้องคดีอาญาต่อศาลได้เองทั้งในคดีความผิดต่อแผ่นดินและความผิดต่อส่วนตัวหรือคดีอันยอมความได้ แต่การฟ้องคดีอาญาของราษฎรนั้นต่างกับการฟ้องคดีของอัยการซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยสิ้นเชิง เนื่องจากการฟ้องคดีของราษฎรจะไม่ผ่านกระบวนการกลั่นกรอง(Screening Process) โดยการสอบสวนของพนักงานสอบสวนแล้วส่งรายงานการสอบสวนไปยังอัยการเพื่อทำความเห็นว่าควรฟ้องหรือไม่ โดยราษฎรสามารถฟ้องคดีเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีของศาลได้โดยตรง โดยไม่เสียค่าธรรมเนียมในการฟ้องคดี นอกเสียจากค่านำส่งคำคู่ความเพื่อให้ศาลส่งหมายเรียกให้แก่จำเลยเท่านั้น เมื่อผู้เสียหายใช้สิทธิดำเนินคดีด้วยตนเองโดยการเป็นโจทก์ยื่นฟ้องต่อศาล ศาลจะตรวจคำฟ้องและเมื่อศาลเห็นว่าคำฟ้องนั้นถูกต้องตามกฎหมายแล้ว ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 162 ซึ่งเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนบัญญัติให้ศาลต้องไต่สวนมูลฟ้องในคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ก่อนที่จะสั่งประทับฟ้อง เพื่อป้องกันการเข้าใจผิดในข้อเท็จจริงหรือเข้าใจผิดเกี่ยวกับข้อกฎหมาย และรวมถึงศาลจะต้องพิจารณาว่าผู้ยื่นฟ้องมานั้นเป็นผู้เสียหายที่แท้จริงหรือไม่ หรือเพียงเพื่อต้องการที่จะกลั่นแกล้งผู้ถูกฟ้องคดีจึงนำคดีขึ้นสู่ศาลโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร และในการไต่สวนมูลฟ้องนี้จำเลยจะไม่มาฟังการไต่สวนก็ได้ดังที่กฎหมายบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 165 วรรค 3 จากบทบัญญัตินี้การไต่สวนสาเหตุแห่งการดำเนินคดีของราษฎรที่ฟ้องเป็นโจทก์จะเป็นเรื่องราวระหว่างศาลกับโจทก์เพียงเท่านั้น ในส่วนของผู้ที่ถูกฟ้องนั้นห้ามศาลถามคำให้การเพราะกฎหมายยังไม่ถือว่าเป็นจำเลย แต่ก็ไม่ได้ตัดสิทธิผู้ที่ถูกฟ้องในการที่จะมาฟังการไต่สวน หรือจะไม่มาฟังด้วยตนเองแต่แต่งทนายเข้ามาเพื่อที่จะซักค้านพยานของโจทก์ก็ได้ (อุทุมพร จุณินิธิวัตร, 2556, น.35) สิทธิของราษฎรในการฟ้องคดีอาญานี้ไม่ว่าจะเป็นความผิดต่อแผ่นดินหรือความผิดอันยอมความได้การฟ้องคดีจะอิสระแยกต่างหากจากการฟ้องคดีอาญาของอัยการซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยสิ้นเชิง และการฟ้องคดีอาญาของอัยการจะไม่เป็นการตัดสิทธิราษฎรที่จะนำคดีในความผิดอย่างเดียวกันนี้มาฟ้องเป็นอีกคดีหนึ่ง เว้นเสียแต่ว่าศาลได้มีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดไปในความผิดนั้นแล้ว จึงจะมีผลทำให้สิทธิในการนำคดีอาญามาฟ้องระงับไป ตามมาตรา 39 (4) แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ.2477 (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2562, น.17) ในคดีความผิดต่อส่วนตัวหรือความผิดอันยอมความได้หากคู่ความสามารถตกลงกันได้แล้ว โจทก์ไม่ติดใจที่จะดำเนินคดีกับจำเลยอีก โจทก์จะถอนฟ้องหรือถอนคำร้องก็ได้ โดยศาลจะสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความของศาล สิทธิในการดำเนินคดีของโจทก์ทั้งที่เป็นราษฎรและอัยการจะหมดไปทันที แต่หากเป็นคดีความผิดต่อแผ่นดินแม้ว่าผู้เสียหายจะไม่ติดใจดำเนินคดีกับจำเลยแล้วก็ตาม ก็ไม่สามารถยุติคดีได้ด้วยการที่สองฝ่ายมาเจรจาพ้องปรองต่อกัน ไม่ว่าผู้เสียหายจะว่าอย่างไรก็ต้องมีการสอบสวนเพื่อส่งให้อัยการฟ้องคดี หรือหากราษฎรผู้เสียหายรายอื่นจะฟ้องคดีเองก็สามารถดำเนินการได้เต็มที่ โดยปัญหาอันเกิดจากการที่กฎหมายให้สิทธิราษฎรมีอำนาจฟ้องคดีอาญาได้อย่างกว้างขวางโดยไม่มีเงื่อนไขหรือค่าธรรมเนียมในการฟ้องคดี การ

เข้าถึงกระบวนการพิจารณาคดีของศาลสะดวกและง่ายต่อการฟ้องคดี การที่ผู้เสียหายหรือประชาชนฟ้องคดีเองเนื่องจากไม่ประสงค์จะร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนจึงไม่ผ่านกระบวนการกลั่นกรองจากพนักงานสอบสวนและอัยการก่อนนำคดีเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีของศาล ทำให้การฟ้องคดีไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินคดีอาญา เพราะด้วยความสะดวกในการฟ้องคดีทำให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาถูกนำไปใช้อย่างบิดเบือน ราษฎรส่วนใหญ่ที่นำคดีเข้าสู่ศาลเป็นการฟ้องคดีด้วยวัตถุประสงค์เพื่อการแก้แค้นทดแทน การกลั่นแกล้งให้จำเลยได้รับโทษอย่างรุนแรง และการนำคดีเข้าสู่ศาลเพื่อใช้ศาลเป็นเครื่องมือในการข่มขู่ บังคับให้จำเลยยอมที่จะกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดให้แก่ตนเอง การฟ้องคดีอาญาของราษฎรมีเป้าหมายเปี่ยงเบนไปจากวัตถุประสงค์ที่แท้จริง จึงทำให้การฟ้องคดีโดยราษฎรเป็นโจทย์ก้นมีปัญหาก่อขึ้นหลายประการ ดังนี้

1) ปัญหาความบกพร่องในการดำเนินคดี หากผู้เสียหายฟ้องคดีอาญาแต่คำฟ้องมีการบรรยายฟ้องไม่ชัดเจนไม่ครบองค์ประกอบของความผิดที่จำเลยได้กระทำความผิดนั้น คดีก็จะจบลงด้วยการที่ศาลพิพากษายกฟ้องไป และอีกประการหนึ่งคือผู้เสียหายมีข้อจำกัดในการแสวงหาพยานหลักฐาน เนื่องจากผู้เสียหายไม่มีอำนาจตามกฎหมายในการแสวงหาพยานหลักฐานเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวน หากพยานหลักฐานของผู้เสียหายไม่เพียงพอแล้ว ย่อมไม่อาจพิสูจน์ความผิดของผู้กระทำผิดได้ (อาทิตยา ศุภวัชรโรบล, 2559, น.3) ซึ่งพยานหลักฐานเท่าที่ผู้เสียหายมีและคำฟ้องที่ฟ้องต่อศาลนั้นอาจมีน้ำหนักไม่น่าเชื่อถือ ไม่ทำให้ศาลเชื่อได้ว่าจำเลยกระทำความผิด ศาลจึงต้องพิพากษายกฟ้องในที่สุด ทำให้กระทบถึงสิทธิในการนำคดีมาฟ้องจำเลยในมูลเหตุเดียวกันของอัยการเป็นอันระงับไป ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 (4) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2562, น.12) ทั้ง ๆ ที่อัยการมีพยานหลักฐานที่ได้มาครบถ้วนและทำให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยได้เป็นที่ยุติโดยไม่มีข้อสงสัยว่าจำเลยกระทำความผิดจริงหรือไม่ แต่ก็ไม่สามารถฟ้องจำเลยได้เนื่องจากคดีถูกระงับไปตามบทบัญญัติดังกล่าว

2) ปัญหาการชดเชยความเสียหายแก่จำเลยที่ถูกฟ้องโดยราษฎร กฎหมายชดเชยความเสียหายแก่จำเลยเฉพาะกรณีที่ยอการเป็นผู้ฟ้องคดีเท่านั้นมิได้ให้ความสำคัญต่อความคุ้มครองและชดเชยแก่จำเลยที่ถูกฟ้องโดยราษฎร การฟ้องคดีของราษฎรหากมีวัตถุประสงค์ในการฟ้องคดีไม่สุจริตแล้วจะทำให้จำเลยที่ถูกฟ้องคดีได้รับความเดือดร้อน รุนแรง เสียเวลา เสียค่าใช้จ่ายในการต่อสู้คดี หรือแม้แต่ต้องหาเงินมาประกันตัว คดีที่ราษฎรเป็นโจทก์จำนวนไม่น้อยเมื่อศาลได้พิจารณาวินิจฉัยมูลเหตุแห่งคดีแล้วเห็นว่าคดีไม่มีมูลเหตุให้รับประทับฟ้องหรือมีคำพิพากษายกฟ้อง หากโจทก์ไม่อุทธรณ์ฎีกาคำพิพากษาคดีก็เป็นอันจบไปแต่ความเสียหายความเดือดร้อนความเครียดความทุกข์ใจ เวลาและค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียไปจากการต่อสู้คดีเพื่อพิสูจน์ให้ศาลเชื่อว่าไม่ได้กระทำความผิดตามที่โจทก์ฟ้อง รวมถึงต้องเสื่อมเสียชื่อเสียง (อุทุมพร จุลนิพิฐวงศ์, 2556, น.9)

3) ปัญหาการดำเนินคดีโดยไม่สุจริต โดยปกติแล้วผู้เสียหายในคดีอาญาที่ฟ้องคดีต้องมุ่งหวังที่จะให้ศาลลงโทษจำเลยเพราะเหตุที่จำเลยกระทำความผิดอาญา แต่ในทางปฏิบัติมีเจ้าหน้าที่ในทางแพ่งนำเรื่องผิดสัญญาทางแพ่งมาฟ้องให้จำเลยต้องรับผิดทางอาญาในความผิดฐานยกยอกหรือฉ้อโกง การที่เจ้าหน้าที่ในทางแพ่งนำเรื่องผิดสัญญาทางแพ่งมาฟ้องให้จำเลยต้องรับผิดทางอาญาในความผิดฐานยกยอกหรือฉ้อโกง เมื่อจำเลยชำระเงินให้แก่เจ้าหน้าที่จนเป็นที่พอใจของเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่มักจะถอนฟ้องคดีให้จำเลย การฟ้องคดีในลักษณะดังกล่าวจึงเป็นการฟ้องคดีอาญาโดยมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้โดยชอบ เพราะวัตถุประสงค์ที่แท้จริงในการดำเนินคดีอาญาคือการลงโทษผู้กระทำความผิดอาญา มิใช่การบีบบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้ ศาลฎีกาเคยวินิจฉัยเกี่ยวกับคดีดังกล่าวไว้โดยให้หลักว่า หากพฤติการณ์แห่งคดีเป็นเรื่องทางแพ่งจำเลยยอมไม่มีความรับผิดชอบทางอาญา (ไพโรจน์ ธนกิจโกเศศธู, 2562, น.15)

ปัญหาการดำเนินคดีไม่สุจริตนั้นยังมีกรณีที่ผู้เสียหายฟ้องคดีโดยมีวัตถุประสงค์ดัดสีทียอการในการฟ้องคดีเพื่อช่วยเหลือจำเลย เช่น ในกรณีอัยการไต่ยื่นฟ้องจำเลยในคดีลักทรัพย์จำเลยให้การปฏิเสธศาลจึงนัดสืบพยานและในวันเดียวกันนั้นผู้เสียหายได้ยื่นฟ้องคดีเดียวกันนี้ต่อศาล ปรากฏว่าในวันนัดไต่สวนมูลฟ้องคดีที่ผู้เสียหายฟ้อง ทนายความของผู้เสียหายแถลงต่อศาลว่าไม่มีพยานมาสืบ ศาลจึงพิพากษายกฟ้องเพราะคดีที่ผู้เสียหายเป็นโจทก์ไม่มีพยานมาสืบถึงมูลฟ้อง พอถึงวันนัดสืบพยานคดีที่อัยการ

เป็นโจทก์ฟ้องจำเลยก็ยื่นคำร้องต่อศาลว่าคดีในมูลเหตุเดียวกันนี้ศาลในคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ฟ้องนั้นได้พิพากษายกฟ้องไปแล้ว ขอให้ศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดี และสุดท้ายศาลก็สั่งจำหน่ายคดีที่อัยการเป็นโจทก์ฟ้อง เพราะสิทธินำคดีมาฟ้องระงับไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 39 (4) (อาทิตยา ศุภวิชโรบล, 2559, น.3)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่องการฟ้องคดีอาญาโดยราษฎรเป็นโจทก์เพื่อแก้ปัญหาและหาทางป้องกันป้อมปราการเกี่ยวกับการฟ้องคดีโดยใช้ศาลเป็นเครื่องมือในการกลั่นแกล้งอีกฝ่ายหรือการฟ้องคดีอาญาเพื่อมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้โดยชอบตามวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของกฎหมายอาญาในครั้งนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเกี่ยวกับการฟ้องคดีของเอกชนตามกฎหมายของไทย
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการเสนอแนะแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกี่ยวกับการเปิดโอกาสให้เอกชนฟ้องคดีโดยไม่มีข้อจำกัด

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ได้แก่ เป็นการรวบรวมจากข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ บทความจากวารสาร เช่น ดุลพาฬ วารสารนิติศาสตร์และแหล่งข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ รวมถึงคำพิพากษาศาลฎีกา พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยนำข้อมูลที่รวบรวมจากแหล่งต่าง ๆ มาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการฟ้องคดีอาญาโดยราษฎรเป็นโจทก์ ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเกี่ยวกับการฟ้องคดีของเอกชนตามกฎหมายของไทย

ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเกี่ยวกับการฟ้องคดีของเอกชนตามกฎหมายของไทย มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ปัญหาความบกพร่องในการดำเนินคดีอาญาของราษฎร พบว่า บทบัญญัติกฎหมายของประเทศไทยให้อำนาจแก่ผู้ที่จะนำคดีอาญามาฟ้องได้ คือ อัยการ และผู้เสียหาย ทั้งอัยการและผู้เสียหายสามารถฟ้องคดีได้ทั้งคดีความผิดต่อแผ่นดินและคดีความผิดต่อส่วนตัว แต่ในกรณีคดีความผิดต่อส่วนตัวหากผู้เสียหายต้องการให้อัยการฟ้องคดีให้จะต้องแจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนก่อน คดีอาญาที่ราษฎรฟ้องเป็นโจทก์กฎหมายกำหนดไว้ว่าศาลจะต้องทำการไต่สวนมูลฟ้องทุกคดีว่ามีมูลเหตุอันควรที่จะรับประทับฟ้องไว้พิจารณาหรือไม่ ในการฟ้องคดีอาญาของราษฎรกฎหมายไม่ได้มีการกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ก่อนฟ้อง หรือแม้แต่เมื่อมีการยื่นฟ้องกฎหมายก็ไม่ได้มีการกำหนดว่าจะต้องแจ้งให้อัยการทราบว่าได้มีการฟ้องคดีอาญาในฐานความผิดฐานใด และจำเลยคนใดให้อัยการทราบเพื่อให้มีการตรวจสอบ และในคดีที่อัยการยื่นฟ้องจำเลยในความผิดฐานนั้นไปแล้วราษฎรก็มีสิทธิที่จะฟ้องเป็นอีกคดีหนึ่งได้ถ้าราษฎรเป็นผู้เสียหายในคดีอาญานั้นและหากไม่ได้ฟ้องตามที่กฎหมายห้ามไว้ เช่น ห้ามฟ้องบุพการี ห้ามฟ้องให้กักกัน หรือการจำกัดอำนาจกรณีฟ้องเด็กและเยาวชน เป็นต้น ผู้เสียหายก็สามารถรวบรวมพยานหลักฐานฟ้องต่อศาลได้ การที่กฎหมายให้สิทธิราษฎรฟ้องคดีอิสระเป็นเอกเทศไม่เกี่ยวข้องกับอัยการ หากคำฟ้องหรือการดำเนินคดีอาญาของ

ราษฎรไม่ถูกต้องตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้วคดีก็จะจบลงโดยคำพิพากษายกฟ้อง ผลของการยกฟ้องทำให้สิทธิในการนำคดีอาญามาฟ้องในมูลเหตุเดียวกันนี้ถูกระงับไป ส่งผลกระทบต่อคดีของรัฐเกิดความเสียหาย ไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้

1.2 ปัญหาจำเลยไม่ได้รับการชดเชยตามกฎหมาย พบว่า กฎหมายชดเชยความเสียหายแก่จำเลยเฉพาะกรณีที่อัยการเป็นผู้ฟ้องคดีเท่านั้น มิได้ให้ความสำคัญต่อความคุ้มครองและชดเชยแก่จำเลยที่ถูกฟ้องโดยราษฎร หากจำเลยที่ถูกฟ้องเป็นคดีมิได้กระทำความผิดหรือการกระทำนั้นไม่ได้เป็นความผิด ไม่ว่าจะถูกฟ้องโดยอัยการหรือถูกฟ้องโดยราษฎรย่อมทำให้เกิดความเสียหายทั้งสิ้น เกิดความเดือดร้อนในทุกด้านทั้งตัวจำเลยและครอบครัว ที่สำคัญประการหนึ่งคือจำเลยจะต้องหาเงินมาประกันตัวเมื่อศาลประทับฟ้องคดีของโจทก์ไว้พิจารณา หากวันที่ศาลนัดฟังคำสั่งหรือคำพิพากษาจำเลยไม่ได้มาฟังแล้วมาในวันนัดสอบคำให้การตามหมายเรียกของศาลจำเลยก็ต้องประกันตัวในวันนั้น แต่ถ้าไม่มาศาลก็จะออกหมายจับจำเลย หากจำเลยไม่มีเงินมาประกันตัวศาลก็จะออกหมายจับระหว่างพิจารณาถูกนำตัวไปเรือนจำจนกว่าจะมีคำพิพากษายกฟ้องหรือมีการถอนฟ้องไป ถ้าหากมองตามหลักนิติธรรมแล้วบุคคลไม่ควรที่จะถูกกระทำหรือย่ำยีร่างกายทรัพย์สินหรือจิตใจเว้นแต่ได้กระทำความผิด แต่ยังไม่ทันที่จะพิสูจน์ได้ว่าผู้ที่ถูกราษฎรฟ้องเป็นผู้กระทำความผิดก็ต้องถูกคุมขังเสียแล้ว ส่งผลให้เกิดความเสียหายไม่ว่าจะเป็นผลกระทบทางด้านการเงินและด้านจิตใจรวมถึงครอบครัวก็ได้รับความเดือดร้อนไปด้วย หลายคนการดำเนินชีวิตของเขาไม่เหมือนเดิมอีกต่อไป ความน่าเชื่อถือไม่สามารถกู้กลับคืนมาเหมือนเดิมได้เพราะไม่เพียงแต่ตกเป็นจำเลยในคดีอาญาของศาลเท่านั้น แต่ต้องตกเป็นจำเลยของสังคมไปแล้วว่าเป็นคนไม่ดีกระทำความผิดอาญา ผลกระทบเหล่านี้ไม่ได้เกิดเฉพาะจำเลยที่ถูกฟ้องคดีโดยอัยการเป็นโจทก์ฟ้องเท่านั้น กฎหมายไม่ได้มีการบัญญัติให้ผู้ที่ถูกเป็นจำเลยในคดีที่ราษฎรฟ้องเป็นโจทก์ได้รับความช่วยเหลือเยียวยาทดแทนค่าใช้จ่ายความเสียหายเหมือนกับจำเลยที่ถูกฟ้องโดยอัยการฟ้องเป็นโจทก์ ซึ่งถ้าจะมองถึงผลกระทบที่ได้รับแล้วไม่ต่างกัน หากกฎหมายของประเทศไทยบัญญัติให้มีการเยียวยาผู้ที่ต้องตกเป็นจำเลยในคดีอาญาก็ไม่ควรให้สิทธิได้เพียงแต่จำเลยที่ถูกฟ้องโดยอัยการเท่านั้น จำเลยที่ถูกฟ้องโดยราษฎรเป็นโจทก์ก็ควรที่จะได้รับการเยียวยาช่วยเหลือความเสียหายและค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการถูกฟ้องคดีอาญาเช่นเดียวกัน เมื่อกฎหมายให้สิทธิแก่ราษฎรทุกคนที่ได้รับความเสียหายอันเกิดจากผลการกระทำผิดอาญาสามารถที่จะใช้สิทธินำคดีเข้าสู่กระบวนการพิจารณาตัดสินของศาลได้โดยไม่มีเงื่อนไข แต่ประชาชนถูกฟ้องคดีโดยไม่ได้กระทำความผิดกฎหมายกลับกำหนดเงื่อนไขที่จะเยียวยาไว้เฉพาะจำเลยที่ถูกฟ้องโดยอัยการเท่านั้น

1.3 ปัญหาการดำเนินคดีโดยไม่สุจริตของราษฎร พบว่า กฎหมายเปิดกว้างเสรีให้ราษฎรที่เป็นผู้เสียหายฟ้องคดีอาญาได้อย่างอิสระแยกจากการฟ้องคดีของอัยการอย่างเป็นเอกเทศโดยไม่ได้กำหนดเงื่อนไขว่าจะต้องไปร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนก่อนฟ้องคดีหรือต้องรอกระบวนการกลั่นกรองรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนหรืออัยการจนมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้วจึงจะฟ้องคดีได้ และกฎหมายไม่ได้กำหนดให้ราษฎรที่ฟ้องคดีอาญาต้องวางเงินค่าธรรมเนียมในการฟ้องคดีต่อศาลเพียงแค่วางเงินค่านำส่งคำคู่ความเพื่อประโยชน์แห่งคดีของตนเท่านั้น ซึ่งสะดวกและง่ายต่อการนำคดีอาญาเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีของศาล หากราษฎรที่ได้รับความเสียหายเดือดร้อนจากการกระทำความผิดอาญาของจำเลยอย่างแท้จริงมีเจตนามุ่งหวังให้นำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ บทบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการให้อำนาจในการฟ้องคดีอาญาของผู้เสียหายก็ถือได้ว่าเป็นประโยชน์แก่ผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดอาญานั้น แต่หลักกฎหมายนี้ก็มีช่องว่างในการทำให้เกิดการนำคดีอาญาฟ้องต่อศาลโดยไม่สุจริตมีเจตนาแอบแฝง เพราะการฟ้องคดีอาญานั้นโดยปกติวิสัยของผู้ที่ถูกกระทำได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดอาญา เมื่อนำคดีอาญามาฟ้องต่อศาลย่อมต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งหวังให้ศาลลงโทษจำเลยให้สมกับที่ได้กระทำให้เกิดความเสียหายแก่ตน แต่หากการฟ้องจำเลยเป็นคดีอาญามีเจตนาแอบแฝงไม่สุจริตแล้วก็จะทำให้เกิดสังคมเกิดความไม่สงบสุข การฟ้องคดีโดยไม่สุจริตยังมีกรณีที่วัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการฟ้องคดีอาญานั้นเพื่อช่วยเหลือจำเลยไม่ให้ได้รับโทษ คดีความผิดต่อส่วนตัวราษฎรผู้เสียหายที่เป็นโจทก์มีอำนาจใช้สิทธิยุติคดีที่ตนฟ้องก่อนที่ศาลจะมีคำพิพากษาชี้ขาดตัดสินว่าจำเลยมีความผิดตามฟ้อง

หรือไม่โดยการถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้อง ยอมความกันโดยถูกต้องตามกฎหมาย เป็นอำนาจในการตัดสินใจของผู้เสียหายที่เป็นโจทก์ เหตุผลในการถอนฟ้อง ถอนคำร้องทุกข์ หรือแม้แต่การไม่มาศาลตามกำหนดนัดเพื่อให้ศาลสั่งว่าโจทก์ทั้งฟ้องหรือจะเป็นการสืบพยานเพื่อให้ศาลพิพากษายกฟ้องโจทก์ ก็เพื่อเป็นการช่วยเหลือให้จำเลยไม่ต้องรับโทษ พฤติการณ์การนำคดีอาญาเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลโดยไม่สุจริตนี้ทำให้เกิดความเสียหายต่อคดีของรัฐเป็นอย่างมากเนื่องจากไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้และส่งผลให้เกิดความไม่สงบสุขขึ้นในสังคม

2. การศึกษาแนวทางในการเสนอแนะแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกี่ยวกับการเปิดโอกาสให้เอกชนฟ้องคดีโดยไม่มีข้อจำกัด

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการเสนอแนะแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกี่ยวกับการเปิดโอกาสให้เอกชนฟ้องคดีโดยไม่มีข้อจำกัด ประกอบด้วย ดังนี้

2.1 ปัญหาความบกพร่องในการดำเนินคดีอาญาของราษฎร พบว่า เมื่อราษฎรฟ้องคดีอาญาต่อศาล อัยการจะไม่ทราบเรื่องการฟ้องคดีนั้น ๆ เพราะศาลจะไม่มีหมายหรือหนังสือแจ้งให้อัยการได้ทราบว่าได้มีการยื่นฟ้องจำเลยชื่ออะไรในความผิดฐานอะไรให้อัยการได้ทราบเพื่อตรวจสอบว่าเป็นบุคคลคนเดียวกับที่อยู่ระหว่างการเตรียมข้อมูลเพื่อฟ้องคดีต่อศาลหรือไม่

2.2 ปัญหาจำเลยไม่ได้รับการชดเชยตามกฎหมาย พบว่า จำเลยในคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ฟ้อง เมื่อศาลพิพากษายกฟ้องโจทก์แล้ว หากประกันตัวออกไประหว่างการพิจารณาของศาลก็ต้องอยู่กับปัญหาที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากต้องต่อสู้คดีหากถูกจำคุกอยู่ก็จะได้รับการปล่อยตัวออกมาเป็นอิสระแต่ในความอิสระนั้นก็ไม่ได้กลับคืนสู่ฐานะเดิมเหมือนดังตอนก่อนถูกฟ้องคดี เพราะจำเลยยังจะต้องอยู่กับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างที่ถูกฟ้องคดีโดยไม่ได้รับการเยียวยาหรือชดเชยกับสิ่งที่ถูกกระทำ

2.3 วิเคราะห์ปัญหาการดำเนินคดีโดยไม่สุจริตของราษฎร พบว่า เมื่อกฎหมายให้อำนาจราษฎรผู้เสียหายในคดีอาญาสามารถฟ้องคดีอาญาได้อย่างอิสระจึงทำให้เกิดการใช้สิทธิไปในทางไม่สุจริตเกิดขึ้นมาก จำเป็นต้องมีมาตรการควบคุมการใช้อำนาจในทางมิชอบของราษฎรในการนำคดีอาญามาฟ้องต่อศาล

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการฟ้องคดีอาญาโดยราษฎรเป็นโจทก์ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเกี่ยวกับการฟ้องคดีของเอกชนตามกฎหมายของไทย พบว่า ประกอบด้วย

1.1 ปัญหาความบกพร่องในการดำเนินคดีอาญาของราษฎร เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกับประเทศแอฟริกาใต้ ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีและประเทศอังกฤษแล้วสรุปได้ว่ากฎหมายของประเทศแอฟริกาใต้และประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีทั้งสองประเทศนี้เปิดโอกาสให้ราษฎรฟ้องคดีอาญาได้แต่ต้องหลังจากที่อัยการพิจารณามูลเหตุของคดีแล้วมีคำสั่งไม่ฟ้องคดีนั้น และจะมีหนังสือที่ออกจากอัยการเพื่อยืนยันว่าคดีนั้น ๆ อัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้วราษฎรสามารถฟ้องคดีได้ แต่กฎหมายของประเทศไทยให้สิทธิแก่ราษฎรที่จะฟ้องคดีอาญาได้อย่างกว้างขวาง โดยผู้เสียหายในคดีอาญามีสิทธิที่จะฟ้องคดีได้เช่นเดียวกับอัยการเพียงแค่ว่าเป็นผู้เสียหายที่แท้จริงหรือผู้รับมอบอำนาจของผู้เสียหายที่แท้จริงเท่านั้นก็สามารถนำคดีอาญาเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลได้แล้วโดยไม่จำกัดว่าจะฟ้องในฐานะความผิดใดซึ่งต่างจากประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีและประเทศอังกฤษที่จะกำหนดไว้เฉพาะบางคดีเท่านั้นที่ให้สิทธิราษฎรฟ้องคดีอาญาได้

1.2 ปัญหาจำเลยไม่ได้รับการชดเชยตามกฎหมาย เมื่อได้ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาเปรียบเทียบกับประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีและประเทศแอฟริกาใต้แล้ว กฎหมายของไทยไม่ได้มีมาตรการในการกลั่นกรองป้องกันผู้ถูกกระทำให้เกิดความเสียหายกลายเป็นผู้ที่ทำให้เกิดความเสียหายเสียเองไว้ตั้งแต่ต้นทาง เพราะกฎหมายของไทยเปิดโอกาสให้ราษฎรที่เป็นผู้เสียหายได้

ใช้สิทธิอย่างอิสระเต็มที่ไม่มีข้อจำกัดในการนำคดีอาญาเข้าสู่กระบวนการพิจารณาตัดสินของศาล หากราษฎรผู้เสียหายไม่สุจริตใจในการนำคดีเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลแล้ว่อมทำให้เกิดความเสียหายทำให้ผู้ที่ถูกฟ้องโดยไม่มีความผิดต้องได้รับความเสียหายด้วย ส่งผลให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยขึ้นในสังคมดังนี้แล้วในเมื่อกฎหมายปล่อยให้ราษฎรฟ้องคดีได้อย่างอิสระจนทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้บริสุทธิ์ กฎหมายก็ควรร่วมรับผิดชอบโดยการเยียวยาผู้ที่ถูกราษฎรฟ้องคดีโดยไม่มีความผิดเช่นกัน ดังนั้นพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา บรรพ 5 มาตรา 20(1) ที่บัญญัติไว้เฉพาะจำเลยที่ถูกดำเนินคดีโดยอัยการที่จะได้รับสิทธิตามบทบัญญัติมาตรานี้เท่านั้น จึงไม่เป็นเยียวยาความเสียหายของจำเลยอย่างครอบคลุมทั่วถึง

1.3 ปัญหาการดำเนินคดีโดยไม่สุจริตของราษฎร เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกับประเทศแอฟริกาใต้ ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีและประเทศอังกฤษแล้วพบว่าประเทศไทยไม่มีกระบวนการในการควบคุมการดำเนินคดีอาญาของราษฎร การดำเนินคดีอาญาของราษฎรเป็นหน้าที่ของศาลโดยตรงที่จะพิจารณาจากการไต่สวนมูลฟ้องไปฝ่ายเดียวเท่านั้นอาจจะมีทนายของฝ่ายจำเลยมาถามค้านแต่ก็เป็นกรรองปัญหาที่เปรียบเหมือนตาข่ายตาห่างเท่านั้นในต่างประเทศที่ได้นำมาศึกษาพบว่าทั้งสามประเทศถึงแม้ว่าราษฎรจะได้รับอนุญาตให้ฟ้องคดีเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลแล้วก็ตามแต่คดีของราษฎรนั้นก็ยังคงอยู่ในสายตาของรัฐคอยควบคุมการดำเนินคดีอยู่หากการดำเนินคดีของราษฎรเป็นไปในทางที่อาจจะทำให้ประโยชน์สาธารณะเสียหายหรือจะกระทบต่อสังคมโดยรวมกฎหมายกำหนดให้ศาลต้องดำเนินการแจ้งเกี่ยวกับพฤติการณ์การดำเนินคดีของราษฎรผู้เสียหายให้อัยการทราบเพื่ออัยการจะเข้าควบคุมการดำเนินคดีนั้นแทน และกฎหมายของทั้งสามประเทศไม่ตัดสิทธิอัยการที่จะนำคดีมาฟ้อง

2. เพื่อศึกษาแนวทางในการเสนอแนะแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกี่ยวกับการเปิดโอกาสให้เอกชนฟ้องคดีโดยไม่มีข้อจำกัด พบว่า ประกอบด้วย

2.1 ปัญหาความบกพร่องในการดำเนินคดีอาญาของราษฎรประเทศไทยไม่มีหน่วยงานที่จะทำการตรวจสอบการฟ้องคดีของราษฎรก่อนนำคดีฟ้องต่อศาล ไม่มีกระบวนการกลั่นกรองคำฟ้องก่อนฟ้อง ราษฎรที่จะฟ้องคดีไม่มีที่ปรึกษาที่พึ่งพาได้โดยแท้จริงในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินคดี และประเทศไทยไม่มีกฎหมายบัญญัติให้ศาลต้องแจ้งให้อัยการตรวจสอบว่าจำเลยที่ราษฎรฟ้องเป็นบุคคลที่อยู่ในกระบวนการเตรียมการฟ้องของอัยการหรือไม่

2.2 ปัญหาจำเลยไม่ได้รับการชดเชยตามกฎหมาย ประเทศไทยมีกฎหมายบัญญัติให้จ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาแต่กำหนดสิทธิไว้เฉพาะกรณีที่ถูกฟ้องโดยอัยการเป็นโจทก์เท่านั้นส่วนจำเลยที่ถูกฟ้องโดยราษฎรฟ้องกันเองไม่มีกฎหมายกำหนดสิทธิให้ได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย

2.3 ปัญหาการดำเนินคดีโดยไม่สุจริตของราษฎร ประเทศไทยไม่มีหน่วยงานหรือกลุ่มงานคอยกลั่นกรองการฟ้องคดีของราษฎรเพื่อจะลดปัญหาการฟ้องคดีเพื่อกลั่นแกล้งกันได้ และไม่มีกฎหมายกำหนดให้ศาลมีการประสานงานกับอัยการเกี่ยวกับการฟ้องคดีและการดำเนินคดีของราษฎรที่อาจจะทำให้เกิดความเสียหายแก่คดีของรัฐในลักษณะที่เชื่อมโยงอย่างสัมพันธ์กันดังที่ต่างประเทศได้มีกฎหมายกำหนดให้มีการประสานงานกันเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาของราษฎร

ดังนั้น จากปัญหาที่ค้นพบทั้ง 3 ข้อ ในข้างต้น จึงนำมาสู่แนวทางในการเสนอแนะแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกี่ยวกับการเปิดโอกาสให้เอกชนฟ้องคดีโดยไม่มีข้อจำกัด คือ ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกี่ยวกับการให้สิทธิฟ้องคดีอาญาโดยราษฎรและเพื่อความสงบเรียบร้อยของสังคม

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการฟ้องคดีอาญาโดยราษฎรเป็นโจทก์ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการฟ้องคดีอาญาโดยราษฎรเป็นโจทก์ พบว่า คดีอาญาที่ราษฎรฟ้องต่อศาลนั้นส่วนหนึ่งมักจะจบลงก่อนที่จะได้พิจารณาความถึงมูลเหตุของคดีว่าเป็นประการใด หลายคดีต้องจบไปก่อนเพราะรูปแบบการฟ้องไม่เป็นไปตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ไม่ว่าจะเป็นการฟ้อง รายละเอียดในการบรรยายคำฟ้อง และหลายคดีต้องจบลงเพราะการรวบรวมพยานหลักฐานไม่สามารถทำให้ศาลเห็นได้โดยปราศจากข้อสงสัยในตัวจำเลยว่าได้กระทำความผิดจริง อันเนื่องมาจากปัญหาความบกพร่องในการดำเนินคดีอาญาของราษฎร สอดคล้องกับโกสินทร์ มีพรบุชา (2556, น.3) อาจเป็นเพราะราษฎรขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการวิธีพิจารณาความอาญาของศาล การจะฟ้องคดีอาญาจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับรูปแบบและรายละเอียดในการฟ้อง การทำคำฟ้องเสนอต่อศาลเพราะมีเช่นนั้นแล้วคำฟ้องนั้นจะถูกศาลยกฟ้องไปเนื่องจากศาลจะต้องพิจารณาตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่เป็นไปตามหลักทฤษฎีเงื่อนไขให้อำนาจในการดำเนินคดีแบบพิธีซึ่งสอดคล้องกับจุฑามาศ เกียรติวรศรีกุล (2561, น.36) อันเป็นการพิจารณาถึงความชอบด้วยกฎหมายในเรื่องของแบบพิธีในการฟ้อง

2. ปัญหาจำเลยไม่ได้รับการชดเชยตามกฎหมาย พบว่า ในคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญา จะเสียเงินจ้างทนายมาซักค้านพยานของโจทก์ เมื่อศาลรับฟ้องถ้าจำเลยหาเงินประกันตัวไม่ได้ศาลจะออกหมายจับระหว่างพิจารณาและนำตัวไปคุมขังที่เรือนจำ ทั้งที่ยังไม่ทันตัดสินว่าเป็นผู้กระทำความผิดตามฟ้องหรือไม่ สอดคล้องกับอุทุมพร จุลนิพิฐวงษ์ (2556, น.9) คดีอาญาไม่ว่าจะถูกฟ้องโดยอัยการหรือราษฎรย่อมได้รับความเดือดร้อนทั้งสิ้น โดยเฉพาะถ้าฟ้องนั้นเป็นการฟ้องโดยไม่สุจริตมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งไปกว่าประโยชน์ที่พึงได้ตามวัตถุประสงค์การฟ้องคดีอาญา สอดคล้องกับไพโรจน์ ธนกิจโกเศศธรร (2562, น.6) แต่ความเสียหายนี้ไม่ได้รับการเยียวยาเพราะกฎหมายให้สิทธิเฉพาะจำเลยที่อัยการฟ้องเท่านั้น อาจเป็นเพราะการฟ้องคดีของอัยการทำในนามของรัฐ แต่กฎหมายต้องไม่มุ่งคุ้มครองคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมากเกินไปเมื่อกฎหมายคุ้มครองราษฎรโดยให้อำนาจในการฟ้องคดีอาญาได้โดยไม่จำกัด กฎหมายควรให้ความคุ้มครองจำเลยที่ราษฎรฟ้องให้ได้รับค่าชดเชยตามกฎหมายเช่นเดียวกับจำเลยที่อัยการฟ้อง กรณีที่ศาลพิพากษาว่ามิได้กระทำความผิดตามฟ้อง

3. ปัญหาการดำเนินคดีโดยไม่สุจริตของราษฎร พบว่า การที่กฎหมายให้อำนาจราษฎรผู้เสียหายฟ้องคดีอาญาต่อศาลได้ไม่จำกัดเป็นเอกเทศจากอัยการนั้น ทำให้เกิดการฟ้องคดีอาญาโดยมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้โดยชอบ ผิดไปจากวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการดำเนินคดีอาญา สอดคล้องกับไพโรจน์ ธนกิจโกเศศธรร (2562, น.15) หรือฟ้องคดีอาญาเพื่อช่วยเหลือจำเลยโดยหวังให้ผลคดีระงับสิทธิของอัยการ การฟ้องคดีในลักษณะเช่นนี้จึงเป็นการนำคดีอาญาฟ้องต่อศาลโดยไม่สุจริต สอดคล้องกับจุฑามาศ เกียรติวรศรีกุล (2561, น.1) อาจเป็นเพราะไม่มีหน่วยงานหรือส่วนงานตรวจสอบกลั่นกรองคดีก่อนที่จะฟ้องต่อศาล มีเพียงศาลเท่านั้นที่ทำหน้าที่ไต่สวนมูลฟ้อง

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการฟ้องคดีอาญาโดยราษฎรเป็นโจทก์ พบว่า การเปิดโอกาสให้ราษฎรฟ้องคดีได้โดยไม่มีข้อจำกัดและเป็นเอกเทศนั้น ก่อให้เกิดความเสียหายต่อคดีของรัฐและกระทบต่อบุคคลอื่น ดังนั้นควรปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกี่ยวกับการเปิดโอกาสให้ราษฎรฟ้องคดีโดยไม่มีข้อจำกัดว่าเมื่อราษฎรมาฟ้องคดีอาญาให้ส่งหมายแจ้งให้อัยการทราบเพื่อตรวจสอบว่าจำเลยที่ราษฎรมาฟ้องต่อศาลนั้นเป็นจำเลยคนเดียวกันกับที่อยู่ระหว่างกระบวนการฟ้องคดีของอัยการหรือไม่ หากอัยการแถลงต่อศาลว่าจำเลยเป็นบุคคลคนเดียวกันก็ให้ศาลสั่งให้รอคดีของ

อัยการเพื่อไม่เป็นการนำคดีมาฟ้องจำเลยคนเดียวกันในความผิดฐานเดียวกันต่อศาล และลดปัญหาการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่บกพร่องของราษฎรจนทำให้ไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษ ส่งผลให้เกิดความเสียหายของกระบวนการยุติธรรมในการนำผู้กระทำความผิดที่แท้จริงมารับโทษตามเจตนารมณ์ของกฎหมายอาญา และบัญญัติให้คดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ฟ้องในการยื่นฟ้องคดีราษฎรต้องวางหลักประกันความเสียหายไว้แก่จำเลยเพื่อศาลมีคำสั่งจ่ายให้แก่จำเลยเมื่อคดีพิพากษายกฟ้องอันเนื่องมาจากการฟ้องคดีไม่สุจริตบิดเบือนข้อเท็จจริง และเมื่อศาลได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าจำเลยกระทำความผิดตามฟ้อง ให้ศาลสั่งคืนเงินประกันความเสียหายแก่ราษฎรผู้เป็นโจทก์ และในส่วนของพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา มาตรา 20(1) ควรปรับแก้เป็นจำเลยที่ถูกดำเนินคดีโดยอัยการและถูกดำเนินคดีโดยผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การทำวิจัยครั้งนี้ยังมีประเด็นที่น่าจะศึกษาเพิ่มเติมแต่เนื่องจากยังศึกษาไปไม่ครอบคลุมถึง ได้แก่ ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับมาตรการแทนการที่จำเลยในคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ฟ้องต้องประกันตัวเพื่อต่อสู้คดี หากไม่มีเงินประกันตัวต้องถูกออกหมายจับระหว่างการพิจารณาถูกนำตัวไปเรือนจำ เพราะหากยังไม่อาจพิสูจน์ได้ว่ากระทำความผิดก็ไม่ควรที่บุคคลจะถูกจำกัดอิสรภาพ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณวิภา เมืองถ้ำ ที่ให้คำปรึกษาแนะนำและทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

จุฑามาศ เกียรติวรศรีกุล. (2561). การฟ้องคดีอาญา: ศึกษากรณีผู้เสียหายช่วยเหลือจำเลยในคดีอาญา. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ไพโรจน์ ธนกิจโกเศศธัญ. (2562). การได้ส่วนมูลฟ้องในคดีราษฎรเป็นโจทก์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่แก้ไขใหม่ (หลักสูตรผู้พิพากษาหัวหน้าศาล). กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2559). พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544. สืบค้นเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2563, จาก

https://file.thailandpost.com/upload/content/2554_5d15d2e21326b.pdf

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2562). พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ.2477. สืบค้นเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2563, จาก <http://web.krisdika.go.th/data/law/law4/%BB05/%BB05-20-9999-update.pdf>

อุทุมพร จุลนิพิฐวงษ์. (2556). คำฟ้องคดีอาญา ศึกษาบทบาทศาลในชั้นประทับฟ้อง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

อาทิตย์ ศุภวัชร. (2559). การฟ้องคดีอาญา: ศึกษากรณีผู้เสียหายมอบให้ผู้อื่นดำเนินคดีอาญาแทน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์